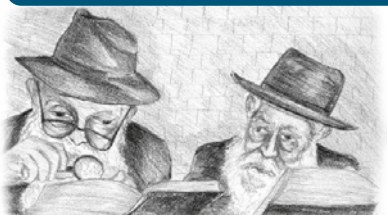
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסוד שיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת שלח ■ כ' סיון תשפ"ד ■ 26.06.2024 ■ גליון מס' 794

כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
הרבי מלובביץ'.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

שו"ת קיץ
בעניין הקנס למי ששכחה להדליק נרות שבת
המשך בעמ' 2

עד הנה
תום המאבק בעשיו וישמעאל
לאחר שעם ישראל מבכה את מר גורלו, כשהמרגלים מסיתים אותו...
המשך בעמ' 3

שלח לך-
קיום מצוות בדרך הטבע
בשבת קודש הבא עלינו לטובה נקרא בתורה את פרשת שלח לך...
המשך בעמ' 4

סיפור לשבת
וראיתם אותו וזכרתם
הוא שכב באחד מאגפיה של המחלקה הפנימית במרכז הרפואי איכילוב...
המשך בעמ' 5

שביבים
- באיחור של 152 שנה
- "היא נושעה כבר"
- סגולת ברכת "שהכל"
- חמין במוצאי שבת
- 7 דרכים בהן תוכלו לעזור

לילדיכם לדבר בצורה ברורה יותר
המשך בעמ' 7

חטא המרגלים לפי הרב סולוביצ'יק

/ הרב יעקב הלוי פילבר

עם ישראל - **בארץ** ישראל - על פי תורת ישראל - הם שלושת מרכיבי השלמות היהודית, ועל כן מאז הושלך אברהם אבינו לכבשן האש מנסים אומות העולם בחושם העיור לפגוע בנו באחד משלושת המרכיבים הללו. רבות הן הדוגמאות ההיסטוריות של הניסיון להשמיד אותנו **השמדה פיזית**, החל מנמרוד שהשליך את אברהם לכבשן האש, וישמעאל שרצה להרוג את יצחק, ועשו שבקש להרוג את יעקב, ופרעה שגזר להמית את הנולדים על האבניים ואח"כ להשליכם ליאור, דרך המן שזמם להרוג את כל היהודים ביום אחד ועד השואה האירופית לאחרונה. כמו כן ישנן גם דוגמאות לניסיון לבולל את ישראל **בהשמדה רוחנית**, כמו לבן הארמי שביקש לעקור את הכל, ואחריו היוונים שגזרו על ישראל שיכתבו על קרן השור שאין להם חלק באלוקי ישראל [ב"ר ב] או מלכות רומי שגזרה על המילה [שבת קל א) עד הנצרות שכפתה על יהודים להמיר את דתם וכדומה. אבל מאז התמוטטות המשטר הסובייטי, אין אנו מוצאים עוד ניסיונות באומות העולם להתנכל לדת ישראל או להשמיד פיזית איזו קהילה יהודית. מה שרואים אנו בתקופתנו הוא מאמץ בלתי פוסק של האומות לסלק אותנו **מארץ ישראל** או לקרוע מאתנו חלקים מארצנו, ולדאבוננו משתתפים בניסיון הזה גם מבני עמנו, ובמעשיהם זה הם מצטרפים לניסיון של המרגלים לנתק את ישראל מארצו, ועל כך כותב **הרב קוק** בספרו 'אגרות הראי"ה' [אג' צו]: "יסוד הגלות והשפלות הנמשך בעולם, בא רק ממה שאין מודיעים את ארץ ישראל, את ערכה וחכמתה, ואין מתקנים את **חטא המרגלים** שהוציאו דיבה על הארץ בתשובת המשקל: להגיד ולבשר בעולם כולו הודה והדרה, קדושתה וכבודה [של א"י], והלוואי שנזכה אחרי כל ההפלגות כולן מצדנו להביע אף חלק אחד מרבבה מחמדת ארץ חמדה ומהדרת אור תורתה ועילוי אור חכמתה ורוח הקודש המתנוסס בקרבה".

מה היה חטא המרגלים? על כך נאמרו פירושים רבים ואחד מהם הוא פירושו של **הרב סולוביצ'יק** כפי שמובא בספרו ['פרקים במחשבת הרב'] בפרק העוסק ב'יחודה של ארץ ישראל' ובו הוא מסביר כי הגורל היהודי קשור קשר אמיץ עם ארץ ישראל, מפני שרק בארץ ישראל נגלית השכינה, ורק בה משגשגת הנבואה, ועל כן צריך עם־סגולה להתיישב בארץ־סגולה. את הברית בין עם־ישראל לארץ־ישראל הוא מדמה שם לברית הנישואין, הכניסה לארץ היא יותר מתנועה ממקום למקום, יש כאן סמל של ברית נישואין בין העם והארץ, כי כל הקורה בארץ הזאת משפיע על רוחם ועל עמדתם של היהודים באשר הם שם. אך בניגוד לנישואין שלפעמים הם יכולים להסתיים בגירושין, הקשר שבין העם והארץ הוא קשר הקיים לנצח. והנה ההלכה קובעת שאסור לאדם לשאת אשה או אפילו לארס אותה קודם שיראנה, ואין זה חשוב כמה המלצות טובות קיבל עליה, כי הקשר הזה צריך להיות מעומק הלב וללא הסתייגויות, על כן צריך לבססו על ידיעה והכרה ישירה ובלתי אמצעית, ואסור להיכנס לברית הנישואין ללא הכרה והערכה אישית קודמת. מאותה סיבה - מסביר הרב סולוביצ'יק - נצטווה משה לשלוח אנשים לתור את הארץ, לא בשביל לאסוף מידע, אלא לתת לראשי השבטים המייצגים את כלל הציבור היהודי את ההזדמנות להכיר את הארץ בהכרה בלתי אמצעית וכנציגי הציבור להביא לכלל הציבור דין וחשבון על מהותה המיוחדת במינה של ארץ הקודש. כי על אף ההבטחה האלוקית בדבר תכונותיה המצוינות של ארץ ישראל, היו ישראל צריכים להתוודע אליה בקשר ישיר באמצעות נשיאיהם.

ומוסיף הרב סולוביציק - עם ישראל הוא עם יחיד במינו, קודש לה', העומד להזדווג עם ארץ־סגולה, ארץ אשר שמרה אמונים לעם ישראל, וכאשר נכבשה בידי זרים ויהודיה הוגלו ממנה, נשארה הארץ

שוממה ועצרה את ברכותיה, כאשה נאמנה המחכה ומייחלת בגעגועים לשובו של בעלה. על כן קיווה משה רבנו לכך שהמרגלים ירגישו ויכירו בתכונותיה הסגוליות של הארץ, ויוקירו את ערכיותה מצד הברית של ה' עם אברהם. ואכן היחידים שהבינו את ערכה המיוחד של הארץ היו יהושע וכלב, ועל כן הלך כלב להשתטח על קברי אבות במערת המכפלה, בשעה ששאר הנשיאים הלכו לבדוק את שטחי הארץ ממדבר צין עד רחוב לבוא חמת, המרגלים סקרו את הארץ בראיה חיצונית **כסוחרי נדל"ן**, והם בחנו את ערכה מצד התועלת של ה'עולם הזה', ועל כן נכשלו בהתייחסות שלהם אליה. ורק יהושע וכלב שהתבוננו על הארץ בהסתכלות פנימית אמרו: **"טובה הארץ מאד מאד"**. - עד כאן הסברו של הרב סולוביצ'יק.

הזוגיות הנצחית של עם ישראל וארצו היא לצנינים בעיני אומות העולם, לא רק האומות הגובלות עם ארץ ישראל אלא גם אצל האומות שאין להם כל גבול עם הארץ, והאיבה הזו מלווה שנאה המתעטפת בצביעות, שהאמצעים כולם כשרים להצר את שיבת ישראל לארצו. מה מביא את כל הרוע שבעולם להתנכל דווקא לארץ ישראל? בספרו **"נפש חיה"** מביא הרב מקאליש את המכתב ששלח אליו **הרב אליהו גוטמאכר** שבו הוא כותב: שאצלו ברור שאם יתחילו ישראל לעבוד אדמת הקודש בסך של מאה ושלושים משפחות שתהיה התחלת הגאולה גם כשלא יהיו ישראל ראויים לכך, כי הגלות באה מחמת מאיסת הארץ ובתיקון חטא זה תבוא הגאולה, ככתוב: "רצית ה' ארצך, שבת שבות יעקב". ומסיים שם: "שיש לראות את גודל התכלית של ישוב הארץ בזה ש"הקליפה" גוברת (נגד ישוב הארץ) גם **בצדיקים היותר גדולים** לבטל הטוב הזה, יען שכח הקליפה תלוי בגלות, ובביטול הגלות תבוטל הקליפה".

לפי דבריו המאמץ העולמי של ארצות ערב, האיחוד האירופי ורבים אחרים, כמעט כל עצרת האומות המאוחדות, הוא מאבק הישרדות של הרוע העולמי, שכוחו יתבטל מן העולם בשוב ישראל לארצו להיות ריבון על מלוא מרחבי ארצו. ועל כן כוחות הרשע בעולם מגייסים כל מאמץ למנוע את שובו של עם ישראל לארצו, ועושים הכל כדי לנשל את בניה ממרחביה. במלחמתו של 'כוח הרע העולמי' לנשל את עם ישראל מארצו הוא אינו מסתפק בגיוס האומות בלבד, אלא הוא כעמלק בשעתו מזנב גם בנחשלים מבני עמנו, שהם **המרגלים המודרניים** המואסים בארץ חמדה ומצטרפים אל הכוחות הפועלים לנשל את ישראל מחלקי ארצו. וגם הטענות של מרגלי ימינו דומות לטענות שנטענו בשעתן ע"י המרגלים של אז, כמו הטענה הצדקנית על העדפה כביכול את קדושת האדמה על קדושת חיי האדם, (כאילו הציונים הראשונים, אנשי העלייה הראשונה והשנייה, לא העדיפו את קדושת האדמה על קדושת חיי האדם, ובאו לארץ למרות הביצות והמחלות וסכנת החיים שהיה בדבר) ולפי **"מדרש הגדול"** זו הייתה גם טענת המרגלים בשעתם שאמרו: "לתת אותנו ביד האמורי להשמידנו" - "שהיו יושבים במשכניהם ומבכים כמתהלמים נוטלים את בניהם ואומרים: אוי לכם דוויים, אוי לכם סגופים, למחר יהיו הורגים מכם".

שו"ת קיץ
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

בעניין הקנס למי ששכחה להדליק נרות שבת

שאלה: איני יודעת איך זה קרה לי, אבל בחג השבועות שכחתי להדליק נרות יום טוב.

הלכנו להתארח לסעודת חג אצל המארחים, ומאחר וזה חג לא הדלקתי נרות קודם כניסת החג, ואחר כך כאשר הגענו לבית המארחים, המארחת שכבר הדליקה קודם כניסת החג לא שאלה אותי בעניין הדלקת הנרות, ואני שכחתי מזה, וכך יצא שלא הדלקתי נרות כלל בחג שבועות האחרון...

הבנתי שמי ששכחה להדליק נרות קונסים אותה מכאן ולהבא להדליק בכל פעם נר נוסף... וזה ממש מפריע לי כי יש לי מערכת פמוטים עם מספר קנים תואם למספר בני הבית, ואין אפשרות להוסיף קנה נוסף...מה אני עושה?

תשובה: אכן מוזכר בהלכה שאישה ששכחה פעם אחת להדליק נרות שבת, תדליק מכאן ולהבא בכל שבת נר נוסף, וזאת כדי שתהיה זהירה מכאן ולהבא במצווה יקרה זו.

אולם בנידונך, ניתן לומר שתי סברות להקל מדוע אינך מחויבת לקנס זה:

א) יש מהפוסקים שכתבו שבזמן הזה שיש תאורת חשמל בכל בית, וממילא גם אם שכחו להדליק נרות שבת אין זה אומר שנשארו בחושך וללא תאורה - שהרי יש את תאורת החשמל, אין קנס זה שייך, **וכן נקטו להלכה הגאון הרב יוסף שלום אלישיב והגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל.**

ב) יש מהפוסקים שכתבו שכל הקנס האמור הוא רק בנרות שבת, אבל בנידוננו שמדובר בנרות יום טוב אין הלכה זו שייכת, וזאת מאחר ובחג ניתן להדליק נרות במשך כל הלילה (ולא רק קודם כניסת החג כמו בשבת) הרי ששכחה של הדלקת נרות יום טוב היא בגדר דבר לא מצוי, ובדבר לא מצוי לא גזרו חכמים, ועוד שרק בנרות שבת שיש זמן קצוב להדלקת נרות (בין פלג המנחה לכניסת השבת) וזמן זה בדרך כלל עמוס ולחוץ בהכנות וכדומה, אז יש לזרז את האישה על ידי הקנס הנ"ל שלא תבוא לידי שכחה, אבל בנרות יום טוב שניתן להדליק גם לאחר כניסת החג אין מצוי כל כך שתשכח ולכן אין צורך לזרזה על ידי קנס

זה, **ומאחר וכל ההלכה הזו של קנס זה היא מחודשת והיא נאמרה רק לגבי נרות שבת - אין לנו בו אלא חידושו, ואין להרחיב זאת גם לנרות יום טוב.**

ולכן מומלץ לך להתחזק בהידור נוסף במצוות הדלקת נרות, ו/או ללמוד הלכות של הדלקת נרות שבת, אבל אין את צריכה להדליק מכאן ולהבא נר נוסף.

***

שאלה: אני גרוש, וערב שבת אחד שכחתי להדליק נרות לכבוד שבת, האם אני צריך להדליק מכאן ולהבא נר נוסף?

תשובה: יש מקום לומר שכל קנס זה (כמובא בהלכה של יום האתמול) **שייך רק באישה ששוכחת להדליק נרות, ולא בגבר ששוכח להדליק נרות.**

והביאור הוא שקנס זה אינו כעונש על העבר, אלא כזירוז לעתיד שתהא האישה זהירה מכאן ולהבא במצוות הדלקת נרות שבת ולא תבוא שוב לידי שכחה, וממילא כאשר מדובר על גבר, שאין זה מצוי כל כך שגבר מדליק נרות שבת (כי רוב הגברים נשואים) וגם אם מדליק זה אמור להיות 'זמני' עד ששוב ימצא אישה שהרי 'לא טוב היות האדם לבדו', הרי שיש פחות צורך לקנוס אותו כדי להזהיר אותו מכאן ולהבא, במצווה שבלאו הכי מחזיק בה רק באופן זמני וערעי.

ומאחר וכל קנס זה הוא בגדר 'חידוש', ובמקור הדברים בפנים (במהרי"ל וברמ"א) מדובר על אישה ששכחה - **אין לך בו אלא חידושו.**

ומכל מקום מומלץ שתקבל על עצמך חיזוק והידור נוסף במצווה יקרה זו, ובעז"ה בזכות זה תזכה למצוא את זיווגך במהרה.

***

שאלה: מה הדין בכלה שמיד בשבת הראשונה לאחר נישואיה (שבת שבע ברכות / שבת חתן) שכחה להדליק נרות שבת?

היא עדיין לא הייתה רגילה בזה, והיא הייתה בחדרה והתכוננה לסעודת ליל שבת המשפחתית עם כל האורחים, ולגמרי פרח מזיכרונה עניין הדלקת הנרות.

האם היא צריכה להדליק מכאן ולהבא נר נוסף?

תשובה:

בשו"ת 'שרגא המאיר' דן בשאלה זו ומסקנתו להקל, וסברתו היא שמאחר והקנס הוא **'להוסיף'** נר נוסף, ואותה כלה אין לה עדיין על מה להוסיף, שהרי עדיין לא הדליקה נרות אפילו פעם אחת - אין שייך קנס זה.

עד הנה
תום המאבק בעשיו וישמעאל

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה

לאחר שעם ישראל מבכה את מר גורלו, כשהמרגלים מסיתים אותו לכך. מבשר הקב"ה למשה על עונשם אשר יבוא להם על כך, וכיצד ייעשה משה אבי האומה תחתם - ויהיה לגוי גדול. למרות זאת ועל אף ההבטחה הגדולה הזו, משה לא מוותר על עם ישראל - כשפונה לה' שיצילם מגזר הדין הקשה.

משה אף מנהל דין ודברים עם הקב"ה - שאין בהטחה זו די, כשם שההבטחה לאבות עומדת כעת למבחן. כך שאם כיסא של שלוש רגליים לא עומד בקושי שכזה, כיצד יעמוד כיסא עם רגל אחת[1].

ולמעשה זו כבר פעם שניה שמשה מקבל הצעה שכזו מאת ה', להחליף כביכול את כל עם ישראל - וליצור אומה חדשה מיוצאי חלציו של משה, כבנם של שלושת האבות אברהם, יצחק ויעקב[2]. כשאף לאחר חטא העגל ביקש הקב"ה לכלות את ישראל, ולהוציא ממשה עם חדש[3].

גם שם משה מבקש על עם ישראל, ומוסר נפשו עבורם. ובשני המקומות ה' שומע לתפילתו של משה, המציל את העם מכיליון. וכל אשר ניתן להם, הוא העונש של ארבעים שנות הנדודים במדבר. בגזירה שעלתה במחשבה כבר בחטא העגל, אך יצאה אל הפועל רק לאחר חטא המרגלים[4].

ואת הגילוי שנגלה למשה בצור לאחר מעמד הר סיני, כשראה את רחמי ה' לרשעים ולצדיקים - לקח עמו משה בתפילתו, על מנת להציל את כולם[5]. ומשה משתמש באותה הבטחה גדולה שנתנה לאברהם וליעקב, באומרו "וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד **הנה**"[6].

שכן לאברהם אבינו נאמר בברית בין הבתרים, שאמנם יגלו ישראל מאדמתם - אך הם ישובו למקומם. ועדיין יישאר עוון **האמורי** שלא יושלם, **עד הנה**[7]. ועד שלא תתמלא סאתו, לא יבוא יומו להיענש ולצאת לגמרי מהארץ.

ואצל יעקב אבינו נאמר שהוא גם כן נאבק ב**אמורי**, כאשר הוא נותן ליוסף את העיר שכם - אותה לקח מיד עשיו העושה מעשה **אמורי**[8]. וזאת לאחר שיעקב עצמו, זכה להגיע בשלימות לעיר שכם - כשנכנס לארץ[9].

וכנגד שני האבות האלו, בא לבני בניהם מאבק ממושך - בשתי אומות **רמאיות - אמוריות**, אשר בקשו **להאמיר**[10] חלילה את ישראל, ולהחליפם באומה אחרת.

הראשון הוא עשיו, אשר ביקש להמיר את דתם של בני ישראל. ובכל המקומות והדורות הם ניסו למנות את ישראל, ולפגוע בעיקר אמונתם וקדושתם. כשהאיש עליו הם בנו את כל אמונתם, יצא מתוך עם ישראל.

דבר זה נמצא בחטא העגל, אז ניסו ישראל להמיר כבודם - בתבנית שור אוכל עשב[11]. כמעשי עשיו האמורי, שצד את יצחק אביו בפיו[12]. וכך דימו בני בניו של עשיו, שכביכול עזב הקב"ה את ישראל - כשהמירו את דתם. וחלילה עבר ובחר בהם, להיות בני ישראל האמיתיים.

ובכדי למנוע מטעות זאת להתקיים, משה רבינו מבקש מה' שיסלח לישראל על חטאם. וסליחה זו תתקיים גם לימות עולם, שלא יטוש ה' עמו - ולא ימירנו ולא יחליפנו באומה אחרת חלילה. ודבר זה ניתן לו, כשהבטיח לו הקב"ה - גם לדבר הזה שמעתי לך[13]. שלא תהיה השראת שכינה על אומה מן האומות, אלא רק לישראל לבדם[14].

וכך בכח תפילתו של משה, גובר הוא על בני עשיו - שלא תהיה תקומה להם.

ואילו בני ישמעאל ניסו להכריז על בעלותם בארץ ישראל, כביכול שאין לישראל עוד חלק בה חלילה. והם אלו אשר החליפו והמירו את יצחק בישמעאל[15], כמי שבחר בו הקב"ה להיות לגוי גדול ולבעלים על הארץ. ולכן כאשר משה מבקש על ישראל, לאחר שמאסו בארץ חמדה בחטא המרגלים - לא עליהם בלבד הוא מבקש, כי אם גם על הבאים אחריהם. שאף ישמעאל בנו את דתם על איש אחד שיצא מבני ישראל, ועל פיו כל אמונתם.

ובכדי שלא יועיל הדבר לבני ישמעאל, מבקש משה מה' שיסלח לישראל - עד הנה. שהוא הזמן בו תוגדש סאתם של ישמעאל ועשיו, השעיר וחותנו - ויגיע יום התשלום על אשר הרעו לנו.

בני אדום **הרמאים** - אשר מנסים בכל כח, לפגוע באמונתנו וצדקת דרכנו. ובני ישמעאל **הראמים** - אשר מבקשים לחמוס את ארצנו מידנו. ולאלו גם אלו אין תקומה, כי נפול יפלו לפנינו. ובהשלמת דינם, תושלם גם פעולתנו עם א-ל - בחזרת ישראל לארצו, ולעיקרי אמונתו בשלימות.

ותפילת הדורות הנאמרת כל שנה בימים הנוראים, תתקיים בימינו - 'כַּלֵּה שעיר וחותנו ויעלו לציון מושיעים'[16].

1 - ואעשה אותך לגוי גדול וגו', אמר רבי אלעזר אמר משה לפני הקדוש ב"ה רבונו של עולם ומה כסא של שלש רגלים אינו יכול לעמוד לפניך בשעת כעסך, כסא של רגל אחד על אחת כמה וכמה. ולא עוד אלא שיש בי בושת פנים מאבותי עכשיו יאמרו ראו פרנס שהעמיד עליהם בקש גדולה לעצמו ולא בקש עליהם רחמים - ברכות, לב.

2 - **ואורשנו** כתרגומו לשון תרוכין, ואם תאמר מה אעשה לשבועת אבות **ואעשה אתך לגוי גדול** שאתה מזרעם (במדבר רבה) - רש"י במדבר יד, יב

3 - **לאברהם ליצחק ולישראל** (שמות רבה) אם לשרפה הם זכור לאברהם שמסר עצמו להשרף עליך באור כשדים, אם להריגה זכור ליצחק שפשט צוארו לעקידה, אם לגלות זכור ליעקב שגלה לחרן. ואם אינן נצולין בזכותן מה אתה אומר לי ואעשה אותך לגוי גדול. ואם כסא של שלוש רגלים אינו עומד לפניך בשעת כעסך קל וחומר לכסא של רגל אחת (ברכות, לב) - רש"י שמות לב, יג

4 - **ארבעים שנה** לא מת אחד מהם פחות מבן שישים, לכך נגזר ארבעים כדי שיהיו אותם של בני עשרים מגיעין לכלל ששים. ושנה ראשונה היתה בכלל ואף על פי שקדמה לשלוח המרגלים, לפי שמשעשו את העגל עלתה גזירה זו במחשבה אלא שהמתין להם עד שתתמלא סאתם. וזהו שנאמר (שמות, לב) 'וביום פקדי' במרגלים 'ופקדתי עליהם חטאתם', ואף כאן נאמר 'תשאו את עונותיכם' ולא עוונכם, שתי עונות של עגל ושל תלונה. וחשב להם במנין חייהם מקצת שנה ככולה וכשנכנסו לשנת ששים מתו אותם של בני עשרים - רש"י במדבר יד, לג

5 - **ה' ארך אפים** לצדיקים ולרשעים. כשעלה משה למרום מצאו משה להקב"ה שהיה יושב וכותב ה' ארך אפים, אמר לו לצדיקים, אמר לו הקב"ה אף לרשעים. אמר לו רשעים יאבדו, אמר לו הקב"ה חייך שאתה צריך לדבר. כשחטאו ישראל בעגל ובמרגלים התפלל משה לפניו בארך אפים, אמר לו הקב"ה והלא אמרת לי לצדיקים אמר לו והלא אמרת לי אף לרשעים - שם, יח

6 - סלח נא לעון העם הזה כגדל חסדך וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד הנה - במדבר יד, יט

7 - **כי לא שלם עון האמורי** להיות משתלח מארצו עד אותו זמן שאין הקב"ה נפרע מאומה עד שתתמלא סאתה שנאמר (ישעיהו כז) בסאסאה בשלחה תריבנה - רש"י בראשית טו, טז

8 - **אשר לקחתי מיד האמורי** מיד עשו שעשה מעשה אמורי - שם מח, כב

9 - ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען בבאו מפדן ארם ויחן את פני העיר - בראשית לג, יח

10 - **ואמר וה' האמירך היום** כי היום הזה לכם כיום סיני והשם רומם וגדל אתכם בקבול התורה שתהיו לו לעם סגולה מכל העמים ולשמר כל מצותיו, כי לכם לבדכם יתן תורתו ויצוה אתכם בכל המצות הרצויות לפניו לא לעם אחר. כענין שכתוב (תהלים קמז, יט- כ) 'מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל. לא עשה כן לכל גוי' - רמב"ן דברים כו, יח

11 - וימירו את כבודם בתבנית שור אכל עשב - תהלים קו, כ

12 - דבר אחר, שהיה צד אביו באמרי פיו - רש"י בראשית מח, כב

13 - ויאמר ה' אל משה **גם את הדבר הזה** אשר דברת אעשה כי מצאת חן בעיני ואדעך בשם - שמות לג, יז

14 - **גם את הדבר הזה** שלא תשרה שכינתי עוד על ע"א אעשה - רש"י, שם

15 - בקוראן נכתב 'כי **בישמעאל** יקרא לך זרע' תחת מה שנאמר בתורה 'כי **ביצחק** יקרא לך זרע'

16 - יוושעו לעין כל, ואל ימשלו בם רשעים.
כלה שעיר וחותנו, ויעלו לציון מושיעים.
כי אתה רב סליחות ובעל הרחמים - סליחות לימים נוראים.

שלח לך- קיום מצוות בדרך השבע

/ הרב יוסף גערליצקי - רב מרכז תל אביב ושליח הרבי מליובאוויטש לתל אביב-יפו

בשבת קודש הבא עלינו לטובה נקרא בתורה את פרשת **שלח** לך.

בפשטות נקראת הפרשה בשם '**שלח**' משום שמילה זו מופיעה בתחילת הפרשה. יחד עם זאת ידוע, כי שם הפרשה מסמל, מורה וכולל בתוכו את מהות ותוכן הפרשה על כל חלקיה.

מתעוררת השאלה, נקודת העניין של השם **שלח** הינו סיפור קורותיהם של בני ישראל כשהיו במדבר ולא מצווה שנצטווינו לקיימה, לעומת זאת בפרשתנו מופיעות כמה וכמה מצוות שבני ישראל נצטוו לדורות וביניהם מצוות ציצית, מצווה כללית שמזכירה את כל תרי"ג מצוות התורה כפי שכתוב "וראיתם אותו וזכרתם את **כל** מצוות ה' ועשיתם אותם..." (במדבר ט"ו, ל"ט). איך ייתכן שהביטוי **שלח** יהיה חשוב יותר ממצווה זו?

ניתן להבין זאת בהקדמת ביאור על מהות חטא המרגלים. משה רבנו הטיל עליהם תפקיד להביא מידע כדי למצוא את הדרך הטובה ביותר לכיבוש הארץ כפי שנאמר בפרשה "וראיתם את הארץ מה היא ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה... ומה הערים אשר הוא יושב בהנה, הבמחנים אם במבצרים..." (במדבר י"ג, י"ח-י"ט). המרגלים אכן ביצעו את תפקידם באומרם "כי עז העם היושב בארץ והערים בצורות גדולות מאוד..." ומדוע זה נחשב להם לחטא?

נקודת הביאור היא: המטרה שמשה רבנו שלח אותם הייתה כדי לברר מהי הדרך הטובה ביותר **בדרך הטבע** לכבוש את ארץ ישראל (משום שאין סומכין על הנס). חטאם של המרגלים היה שלאחר שהם הביאו את המידע שנדרשו להביא, הם הוסיפו גם מסקנה משלהם "לא נוכל לעלות כי חזק הוא ממנו" וזו כבר מעילה

בשליחותם משום שלאחר שהקב"ה הבטיח שניכנס לארץ ישראל, אין ספק כלל שזה אכן יקרה.

מכך ניתן ללמוד הוראה ש**סיפור** המרגלים הנו אכן עניין ויסוד עיקרי בקיום כל מצוות התורה. כאשר הקב"ה מצווה אותנו לקיים מצוות, בוודאי שהוא נותן לנו את הכוח לקיימם אולם עלינו ללמוד כיצד ניתן לבצע זאת בדרך הטבע ולא לסמוך על כך שזה ייעשה בדרך נס, וצריכים לפעול בדרך הטבע "**שלח לך** אנשים ויתורו את ארץ כנען" בכדי שהאלוקות תתגלה בתוך הטבע עצמו וייעשה לדירה לו יתברך.

מכיוון שהוראה זו שייכת לכל מצוות התורה, היא מגיעה ומודגשת דווקא בהקשר של הכניסה לארץ ישראל. מעלתה של ארץ ישראל היא "אשר עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", היינו שבארץ ישראל רואים בגלוי את השגחתו של הקב"ה יותר משאר הארצות משום שבארץ הקודש נרגשת אלוקות בגילוי יותר והרי זה מתבטא בכל מצוות התורה שעניינם להמשיך אלוקות בחפצים גשמיים ובגשמיות העולם בדוגמת הכניסה לארץ ישראל.

בתלמוד בבלי (תענית י', א') מובא: ארץ ישראל משקה אותה הקב"ה בעצמו וכל העולם כולו ע"י שליח שנאמר "**הנותן** מטר על פני ארץ ו**שולח** מים על פני חוצות" (איוב ה', י') וראה בחידושי אגדות מהרש"א 'שהשגחתו יתברך ברוך הוא, הוא בכל דבר יותר בארץ ישראל... כי הוא אלוקי הארץ ועל כן נקראת סתם ארץ כי, חפצו ורצונה בה... ושאר הארצות טפלים ולכך נקראים חוצות.

ארץ ישראל הינה פלטרין של מלך מלכי המלכים ובוודאי שהנהגתו של יהודי בארץ ישראל צריכה להיות מתאימה להנהגה של אדם שנמצא בארמון המלך, בהוספה בלימוד התורה ובקיום המצוות הן בין אדם לחברו והן בין אדם למקום ובלבוש צנוע כפי המתאים לפלטרין של מלך, וע"י זה, נזכה לראות בגלוי בעיני בשר את קיום היעוד "ומלאה הארץ דעה את ה', כמים לים מכסים" בהתגלות משיח צדקנו.

(מיוסד על שיחת קודש של כ"ק הרבי מליובאוויטש)

סיפור לשבת

וראיתם אותו וזכרתם

/ הרב זלמן רודרמן שליט"א

הוא שכב באחד מאגפיה של המחלקה הפנימית במרכז הרפואי איכילוב בתל-אביב. חדר אחד לפני החדר שבו החלים אחד מבני משפחתי מניתוח קשה. איש צנום, בשנות השישים או השבעים לחייו, שהשיבה כבר זרקה בשערות ראשו וזקנו הדליל. בתחילה היו אלה פניו החיוורות ושתי עיניו הגדולות, הבוהות, שגרמו לי למקד בו מבט ממושך, ככל שרק נתאפשר לי באותו הרף-עין שבו חלפתי מול מפתן חדרו, בדרכי לחדר הסמוך. אולם בביקוריי הבאים ובהצצות החטופות שנלוו להם, הבחנתי בשני דברים נוספים אשר הגבירו עוד יותר את תשומת ליבי אליו: האחד, תמיד – אבל תמיד! – ראיתיו מדבר באוזני מי שעמד ליד מיטתו או שהה אותה שעה בחדרו. רופא, אחות, עובד תחזוקה או קרוב משפחה מזדמן של השכן לחדר – תמיד הוא היה זה שדיבר והאחר שותק ומקשיב. את צליל דבריו אפשר היה לשמוע היטב עד למסדרון. הוא ליווה את מילותיו בתנועות ידיים נלהבות, כאילו תיאר מאורע מסעיר שהתרחש זה עתה. והדבר השני, מעל לפיג'מת הפסים האחידה שלבש כמו כל יתר החולים, עטה טלית-קטן גדולה במיוחד, צהובה מיושן, שהבליטה עוד יותר את מימדי גופו הכחוש. בליבי פנימה ידעתי כי זו רק שאלה של זמן עד אשר יבחין בי ויפתח גם עמי בשיחה. לא טעיתי. היה זה יום אחד בלבד לפני תום אשפוזו של בן משפחתי. באופן חריג ביותר, הפעם לא עמד איש ליד מיטתו והחדר כולו היה ריק מחולים ומבקרים. הוא ישב-שכב על מיטתו, ברגליים מסוכלות, ובהה נכחו בחלל החדר, מפליג בהרהוריו. משחלפתי ליד חדרו ונעצתי בו בפעם המי-יודע-כמה את עיניי הסקרניות, קלט אותן מיד. למעשה, עד היום לא ברור לי אם אמנם, כפי שנדמה היה לי באותו רגע, היה זה הוא אשר סימן לי בתנועת אצבע מזמינה או שמא היו אלה עיניו המבקשות שמשכו אותי פנימה אל תוך החדר. כך או כך, עד מהרה מצאתי עצמי עומד ליד מיטתו וממלא את תפקיד המקשיב למספר הבלתי-נלאה.

"קוראים לי דניאל ב'", פתח והציג עצמו. בטרם הספקתי אף אני להציג את עצמי, המשיך מיד בדבריו. "אתה בטח שואל את עצמך מדוע אני לובש את הציצית הגדולה הזו מעל לבגדיי", אמר, ספק בשאלה ספק בקביעה. גם הפעם לא המתין למוצא פי. באותו רגע ממש נראה היה כאילו הוא עובר לעולם אחר וכי גם אם הייתי עוזב את החדר היה ממשיך ומפליג, באין משים, בסיפורו. "נער צעיר הייתי לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. גדלתי בבית חסידי באחת ממדינות מרכז אירופה. בהיותי כבן חמש-עשרה שלחו אותי הוריי ללמוד מקצוע. זמן קצר לאחר מכן כבר עזבתי את הבית ויצאתי לעבוד במקצוע שרכשתי, כדי לסייע בפרנסת

המשך בעמוד הבא...

המשפחה. את מרבית ימיי עשיתי הרחק מהבית ורק מזמן לזמן חזרתי אליו לביקורים קצרים. בכל פעם מחדש, בצאתי מהבית, היה אבי ז"ל נוהג ללוותני כברת דרך ולהשמיע באוזניי דברי חיזוק ועידוד. 'השגח על עצמך, דניאל', היה אומר. 'התרחק מסביבה רעה ושמור על יהדותך. אל תימשך אחר מראות העיניים ואחר הבלי הלב, שהם הווים ונפסדים. לך בדרך התורה למען נרווה ממך אני ואימך רוב נחת'. כך, באלו המילים פחות-או-יותר, בכל פעם ופעם. קשיים רבים ולא-מעט הרפתקאות עברו עליי, אך בחסדי ה' עברתי את כולם בשלום ואף נותרתי דבק ביהדותי, נאמן למורשת אבותיי. זמן מה לאחר פרוץ המלחמה גויסתי לצבא ההונגרי, שבמשך תקופה מסויימת היה כפוף לגרמניה הנאצית וסייע לה במלחמתה נגד צבאות הברית. גם בהיותי חייל בצבא השתדלתי בכל מאודי לשמור על אורח חיים יהודי. לא תמיד הדבר עלה בידיי. אולם הייתה מצווה אחת שבגלל הקלות היחסית לשמור עליה, השתדלתי באופן מיוחד לקיימה – מצוות ציצית. כל שהיה עליי לעשות הוא ללבוש את הציצית מתחת לבגדיי, בלי שאיש ידע על כך אפילו. מה אומר לך? פעמים רבות ראיתי את המוות מול עיניי, ובכל פעם ופעם נשאתי בליבי תפילה לה' – וניצלתי. תמיד עברה בי המחשבה כי הציצית היא שמגינה עליי. אך הייתה גם פעם אחת שבה חשתי כי הציצית דווקא מסכנת אותי. היה זה לקראת סוף המלחמה. עם התקדמות כוחות הצבא הרוסי, לחמתי ממש בקו החזית. באותה עת שרר כפור עז ביותר ושלגים כבדים ירדו באזור שבו נלחמנו. פלוגתנו נחלה מפלה אחרי מפלה, עד כי לא נותר ממנה הרבה. יום אחד נשארנו אני וקומץ קטן של חיילים, מבודדים לגמרי בתוך מערת קרח קטנה בלב אזור מושלג, ללא מזון, מים וציוד מתאים. לצאת החוצה לא יכולנו, בגלל הסערה המשתוללת. ומצד שני, גם הישארות ממושכת מדי בתוך המערה הייתה כרוכה בסכנת חיים. בשלב מסויים ידענו כי אנו מוכרחים להגיע למקום יישוב ולהשיג מזון ושתייה.

פתאום שמענו קולות הולכים וקרבים לעברנו. על-פי הקולות הבנו כי מדובר בכוחות צבא ושמחתנו לא ידעה קץ. הנה סוף-סוף נחולץ ונועבר למקום מבטחים. אלא שמהר מאוד הוברר לנו טעותנו המרה. אלה לא היו 'כוחותינו', אלא חיילי האוייב הרוסי. כידוע, חיילים שנפלו בשבי במלחמת העולם לא זכו לתנאים משופרים, וזאת בלשון המעטה. באופן טבעי נתקפנו חרדה עמוקה. אני עצמי הייתי שרוי במצב של חולשה ותשישות, כשהובאתי ביחד עם שאר חבריי אל המפקדה הקרובה של הצבא הרוסי. התכוננו נפשית לגרוע מכול – חקירות, עינויים ואולי אפילו הוצאה להורג. עם הגעתנו למפקדה הובאנו תחילה לבדיקה אצל רופא. הייתי במתח נוראי מן הבדיקה, בזוכרי מה יש מתחת לכותונתי. ידעתי שהרוסים אינם חובבי יהודים ואינם אוהבים חיילים המשרתים בשורות האוייב. יכולתי רק לשער כיצד הם יגיבו לחיבור שני הדברים יחד – גם יהודי וגם לוחם לצד הגרמנים. השתהיתי במכוון ונקטתי כל סוג של תחבולה כדי לדחות את מפגשי עם הרופא. לבסוף היה הדבר בלתי נמנע. כשהגיע תורי להיבדק, חשתי כאילו ליבי עומד להתפלץ. הצטוויתי לפשוט את הכותונת ואז נתגלתה הציצית. קיוויתי שהרופא לא ראה מימיו ציצית ולא ידע מהי. אולם במהרה הסתבר לי שטעיתי. הרופא ידע גם ידע. הוא נעץ בה מבטים בוחנים ואף מישש את הציציות באצבעותיו. ליבי הלם קורנס. לפתע הביט הרופא היישר לתוך עיניי ואמר לי, כמעט זעק, 'שמע ישראל!'. מעוצמת ההלם והתדהמה חשתי סחרחורת חריפה. כל החדר כמו חג סביבי. כעבור שניות התאוששתי. הבנתי שזו דרכו לספר לי כי גם הוא יהודי וכי כל רע לא יאונה לי. נעניתי לו בניד ראש קל ודמעות נקשרו בעיניי. הבחנתי בבירור בלחות שהציפה גם את עיניו. מאותו רגע והלאה נטל אותי הרופא תחת חסותו. בעזרת קשריו הטובים עם הצמרת הפיקודית, הצליח לשכנע את יתר החיילים שלא לנגוע בי לרעה. הוא אף דאג לי לאספקה סדירה של תרופות סולפה, שכידוע באותו זמן היו עדיין חדשות ולא ניתנו לכל אחד, וודאי לא לשבויי מלחמה. בזכותו, למעשה, נותרתי בחיים".

בנקודה זו, כך נראה, שב דניאל ב' חזרה לקרקע המציאות. פתאום כאילו נזכר שאני עומד מולו ומאזין לו. הוא חייך אליי מאוזן לאוזן ואמר: "כעת אתה מבין? מאז ועד היום מקפיד הנני ללבוש את הציצית מעל לכל בגדיי. לא חשוב קיץ או חורף; בבית, ברחוב או כאן במיטה – תמיד הציצית מלמעלה. שכולם יראו! בכך אני מקיים כעין נדר שנדרתי בליבי, לספר את סיפורי זה באוזני כל מי שאפגוש ושיסכים להקשיב לי"...

שביבים / שאול שיף

באיחור של 152 שנה

במלאת 152 שנה מהסתלקותו של הרה"ק בעל ה'בית אהרן' מקרלין, נחשפת הצוואה שכתב שעות לפני פטירתו. באורח פלא נחשפה הצוואה בדיוק בעת שחסידי קרלין פועלים לקיים אותה, ולהקים בית כנסת בעיר מלינוב בה השיב נשמתו ליוצרה ובה נטמן.

בראש הצוואה כותב ה'בית אהרן' שהיא נכתבת בתאריך "אור ליום א' י"ז סיוון שנת תרל"ב פה מלינאב הסמוך לדובנא" - זהו תאריך פטירתו של ה'בית אהרן' שנפטר ביום ראשון לאחר שהתפלל ולמד בתפילין דר"ת משך זמן מה. ה'בית אהרן' מתאר בקצרה את מצבו הרפואי, הניתוח שעבר והבדיקה שנבדק על ידי רופא נוסף ומוסיף: "ובאתי פה מלינאב ושכבתי כמה ימים, ואין אני רואה שום פעולה, ומי יודע מה יוולד יום כי בכל שעה כוחותי מתמעטים ומי יודע אם אוכל לזוז מפה מלינאב כי אפשר פה מלאו שנותי כי ב"ה ימי שנותיו של אדם שבעים שנה עזרני ד' ומלאתים!

"ע"כ ידידי בני יחידי אשר ידעת תמיד שנפשי קשורה בנפשך מה גדלה מאוד עגמת נפשי בזכרי אשר לעת כזאת לא אוכל לראות פניך ולדבר אתך פא"פ (פנים אל פנים) ולבקשך את אשר תעשה ותתנהג כל ימיך הן בהדברים שבין אדם לחברו והן בהדברים שבין אדם למקום הכל עפ"י נימוסי הקיר"ה (הקיסר ירום הודו). ע"כ אם לא עלתה בידי לדבר אתך פא"פ עכ"פ הנני מבקשך בפני העומדים אצלי ויהי' בעיניך כאילו אנכי מדבר אליך פא"פ".

"ע"כ ידידי בני אבקשך ואזהירך תיקר נא נפשי בעינך לגמול עמדי חסד של אמת אם חלילה לא אראה עוד פניך.

"א'. בקשתי ואזהרתי במקום אשר יהי' פרידתי מן העולם תתנדב להתאמץ לקנות בית אם תוכל להשיג ותנדב הבית לעשותו בית התפילה עפ"י נימוסי הקיר"ה.

"ב'. במקום אשר אאסוף שמה בקשתי ואזהרתי לבוא עם כל יוצאי חלציך הגדולים והקטנים כשיגדילו שני פעמים בכל שנה, פ"א ליום היוצ"ט, פ"ב מתי שיהי' לאל ידיך ויהי' זה אצלך בחוק ולא יעבור כל ימיך, ולחלק צדקה על מקום מנוחתי כפי אשר תשיג ידיך הן במזומן והן להספיק לחם ומזון לעניים ולהתפלל עבור נשמתי אף אם לא תוכל להשיג לקנות בית לעשותו בית התפילה, עכ"פ תקיים אזהרתי ובקשתי לבא ב"פ (ב' פעמים) בכל שנה כנזכר. וצפיתי אשר בוודאי לא תשכח אהבתי ותקיים בקשתי ואזהרתי...

מעניין לציין שהאדמו"ר הצעיר לא האריך ימים ונפטר קצת יותר משנה אחר אביו. הוא אכן עלה בשנה הראשונה פעמיים על ציון אביו כפי שהצטווה, פעם אחת בחודש אלול תרל"ב, חודשים ספורים לאחר פטירת אביו, ופעם שניה ביום היאר צייט הראשון, לאחר מכן נתבקש לישיבה של מעלה, וייתכן שלא הספיק למלא את רצון אביו ולקנות דירה בעיר מלינוב, וכעת כשחסידי קרלין מקימים בית כנסת בעיר, הרי זו הפעם הראשונה שבה הם מקיימים את צוואת הקודש, 152 שנה לאחר שנכתבה.

"היא נושעה כבר"

בתו של הרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע, הרבנית גאלדא אסתר ע"ה, לא נפקדה בזש"ק שנים רבות לאחר נישואיה, והיתה מפצירה תמיד אצל אביה שיברכה בישועה, עד שפעם אמרה לו, לא אעזבך עד שתבטיח לי ישועה, כי אם אין למה לי חיים. לשמע הפצרותיה אמר לה אביה הק': דעי לך, שישועתך צריך לבוא ע"י הראדושיצער רבי, אצלו תיוושעי.

מיד יצאה לדרך, וכמובן שהכניסוה לחדרו של הסבא קדישא , רבי ישכר בער מראדושיץ.

בהיכנסה פרצה בבכי שלא נושעה בזש"ק, ואביה שלח אותה לרבי לישועה. בטרם כלתה דיבורה קם רבנו מכיסאו וצעק: "סמארקאטש" ילדים את צריכה? צאי מיד מביתי! וכאשר לא הסכינה מעולם לשמוע דיבורים כאלו, פרצה בבכי מר והחליטה שלא תחדל מלבכות עד שחלילה תצא נפשה. חמותה שהצטרפה לנסיעתה היתה בתו של א' מרבותיו של הרבי מראדושיץ, ובראותה גודל צער כלתה נכנסה אל רבנו ושאלה: איזה פגם מצא רבנו בכלתה ואינו רוצה לברכה? מיד נענה רבנו ואמר: מסרי לכלתך מזל טוב, היא נושעה כבר. ראיתי שרק בדרך זו יכולה להיוושע, ע"כ צעקתי וגירשתיה מביתי. ואכן, כשנכנסו לקבל ברכת פרידה מרבנו, קירב אותן ובירכה שבתוך שנה תיוושע בבן זכר, וכעבור שנה נולד לה בן זכר מי שהתפרסם כעבור שנים - הרה"ק רבי אלטר מאיר דוד זצוק"ל מוואלבראם.

סגולת ברכת "שהכל"

סיפר ר' חיים שטערן ז"ל, כי כשקיבל בשנת תרצ"ו צו קריאה להתגייס לצבא, קם ונסע אל הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט הי"ד. כשנכנס עם הפתקא אמר לו ר' שלום אליעזר: לפני התייצבותך קח עמך חתיכת סוכר, תברך עליה שם "שהכל" ותינצל. הוא עשה כן, ונשתלח לחרות ללא כל בעיות. לשבת הבאה נסע שוב לראצפערד, ורש"א אמר לו: הרי אמרתי לך שתינצל, שכן שנינו במשנה בפרק כיצד מברכין "על כולם אם אמר שהכל, יצא".

חמין במוצאי שבת

מנהג ישראל לשתות חמין במוצאי שבת. דבר זה מובא כבר במס' שבת, חמין במוצ"ש מלוגמא, פירש"י מלוגמא- רפואה. ובמהרש"א, "דיש לכבד השבת בסעודת לויה בדבר חדש שנתחמם אחר השבת ליהנות ממנו שהיה אסור בו ביום. חמין, ופת חמה וקרוב לזה...

ומשום דרוב אכילות ומשקין בשבת קרים, רע לחולים, קאמר דהחמין בסעודת לויה במוצאי שבת הם רפואה, כמו מלוגמא".

רוב הציבור נוהג לקיים מאמר חז"ל בשתיית חמין, ויש נוהגין לאכול פת חמה. והרה"ק האהבת ישראל מויז'ניץ זי"ע נהג לטבול הפת בחמין.

כ"ק אדמו"ר רבי איציק"ל מפשעווארסק זצוק"ל היה רגיל לומר בשם הרה"ק השר שלום מבעזלא זי"ע שלא לאכול מאכלי בשר בסעודה שלישית בשבת כדי שיוכלו לשתות כוס חמין, קאווע עם חלב, במוצאי שבת. יש הנוהגין לרחוץ גופם בחמין, וכך נהג הרה"ק רבי צבי אלימלך מבלאז'וב זי"ע. בשם הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע מאניפולי, או בשם הרה"ק הארי דבי עילאי זי"ע, שחמין במוצ"ש סגולה שלא יבוא לעצבות, וברמז הפסוק 'ומחבש לעצבותם'. מחב"ש ר"ת חמין במוצאי שבת מלוגמא.

7 דרכים בהן תוכלו לעזור לילדיכם לדבר בצורה ברורה יותר

/ שי אליאב

1 דברו באופן ברור, טבעי ונכון בעצמכם. דיבור באופן ברור וטבעי כולל גם יצירת קשר עין עם הילד ודיבור בקצב שבו קל להבין את כל הצלילים שאתם אומרים בצורה מדויקת. הימנעו מלדבר לילדכם בצורה "ילדותית" או לחקות את הדיבור שלו במקרה שהוא עושה טעויות בביטוי אותיות או מילים.

2 ודאו שילדכם לא סובל מזיהום באוזניים. אם אתם חושדים שילדכם לא מצליח לשמוע אתכם באופן ברור ושהוא סובל מבעיות באוזניים, גשו לרופא הילדים באופן מידי. אבדן שמיעה זמני בשל זיהום באוזן פוגם ביכולת של ילדכם להבין את השפה וכן ביכולתו לבטא מילים באופן בהיר ונכון. אם גיליתם כי ילדכם אכן סובל מזיהום באוזן, זכרו לקחת אותו לבדיקה נוספת לאחר זמן מה כדי לוודא שהשמיעה שלו חזרה לתפקד כהלכה.

3 שמשו דוגמה לדרך הנכונה שבה יש לדבר כשאתם מבחינים בטעויות. אם ילדכם אומר מילים בצורה שאינה נכונה, ברוב המקרים רצוי שלא תבקשו ממנו לחזור על אותן המילים (כמובן שבמקרה שילדכם מקבלי טיפול לשיפור הדיבור אצל קלינאי תקשורת, עליכם למלא אחר הוראות המטפל). למרות שילדים רבים שלא מצליחים לבטא מילים כהלכה אינם סובלים מבעיות אקוטיות בשמיעה, קשה להם להבחין בין ביטוי נכון או לא נכון של צלילים מסוימים, לכן תנו לילדכם הזדמנות לשמוע את אותן המילים בדרך הנכונה דרככם. חזרו על מילים בעייתיות והדגישו את הצלילים שילדכם אינו מצליח לבטא על ידי אמירתם באופן חזק ואיטי יותר. המשיכו לדבר עם ילדכם והפכו את המילים הבעייתיות שהבחנתם בהן לחלק בלתי נפרד מהשיחות שלכם, זאת על מנת שישמע אותן וישתמש בהן כמה שיותר.

4 תנו לילדכם הזדמנות לשמוע מילים קשות לביטוי בדרך הנכונה. בין שאתם מבחינים כי לילדכם יש בעיה לבטא אותיות מסוימות ובין שלא, עזרו לו לשמוע אותיות שידועות כבעייתיות עבור ילדים על ידי שימוש במילים רבות שכוללות אותן. כך הוא ישמע את הדרך הנכונה לבטא את אותן האותיות, ואפילו אם הוא לא נמצא בשלב שבו הוא מוכן להגיד אותן, הוא ידע כיצד לבטא אותן כשיגיע הזמן. נסו את הטיפים הבאים בזמן שאתם מדברים עם ילדכם והדגישו את האותיות הבעייתיות ככל שניתן: אם ילדכם מתקשה לבטא את הצליל של פ' רפויה, דברו אתו על "דברים שאתם מעדיפים" כשאתם עושים בחירות מסוימות עבורו. למשל אמרו "אני מעדיף שתלך לישון מוקדם כדי שתוכל לקום רענן" או "אני מעדיפה שתלבשי חולצה חמה כדי שלא תתקררי". אם ילדכם מתקשה לבטא את הצלילים ג' או ק', דברו אתו על דברים שגדלים בגינה, למשל "בגינה גדל גזר" או "בגינה גדלה גויאבה", או על חיות בכלובים של גן החיות, למשל "ראיתי קוף בכלוב בגן החיות", או "ראיתי כבשה בכלוב בגן החיות" וכדומה. אם ילדיכם מתקשים לבטא את הצליל ש', דברו איתם על דברים שניתן לראות בשמים, למשל "בשמים יש ציפורים" או "בשמים יש עננים" או על הבגדים שהם יכולים ללבוש, למשל "אפשר ללבוש חולצה" או "אפשר ללבוש מכנסיים".

5 חשוב מאוד שתעודדו את ילדכם לדבר באופן ברור ותצפו שאכן יעשה זאת. היו סבלניים ואמרו לו שאתם גאים בו כשהוא מנסה לדבר כמו שצריך. אם למשל אתם מספקים לילדכם את כל צרכיו מבלי שהוא צריך לבקש מכם דבר, יתכן שאתם לא נותנים לו הזדמנות להתאמן בביטוי צלילים של מילים שרק אתם משתמשים בהם, לכן עליכם לעודד אותו לנסות ולבטא כמה שיותר מילים שקיימות באוצר המילים שלו.

6 ילדים שנאבקים בכל פעם שהם צריכים לתקשר עם אנשים אחרים עלולים להרגיש חוסר ביטחון, בייחוד כשהם ניגשים לדבר עם אדם שאותו הם אינם מכירים. דברו עם ילדכם על מצבים שונים שהוא עלול להיתקל בהם במהלך הזמן הקרוב, כמו למשל ימי הולדת, ועשו איתו חזרות על מילים שיגיד או ישמע באותם המצבים, בהתאם לקשיים שבהם הוא נתקל, כמו למשל המילים "מזל טוב", "ליצן" או "עוגה".

7 כמובן שלא הייתם רוצים שאף אחד יצחק, יקניט או יחקה את ילדכם כשהוא מבצע טעויות בדיבור, לכן דברו על התוכנית שלכם עם הגננות, המורים, בני המשפחה המורחבת והבייביסיטר. אם אתם יכולים, ספקו להם רעיונות כיצד להתמודד ולהגיב לילדכם בכל פעם שהוא מבצע טעות, על פי השיטות שבחרתם לעצמכם. אם יש לילדכם הקטן אחים גדולים, בקשו מהם לסייע לכם בתהליך ולמדו גם אותם את השיטות לתיקון טעויות הדיבור של אחיהם הקטן. מתי יש לפנות לעזרה מקצועית? אם אתם מודאגים בנוגע להתפתחות הדיבור של ילדכם, רצוי שתפנו לקבלת עזרה מקצועית. קלינאי תקשורת הוא אדם שמוסמך לאבחן לקויות שונות בדיבור ולטפל בהן, בשפה ובשימוש בקול כבר מגיל קטן. אתם יכולים לבקש מרופא הילדים המלצות בנוגע לקלינאי תקשורת באזורכם או לשאול את סגל הגננות או המורים שבגן ובבית הספר של ילדיכם בהתאמה. מחקרים מראים שלקויות בדיבור שאינן מטופלות עלולות להוביל לבעיות בקריאה, באיות ובכתיבה, לכן מומלץ שתסירו את הדאגה הזו מראשכם ותחסכו את הבעיה הזו מילדכם כבר בגיל צעיר ככל הניתן, על מנת שיוכל למצות את הפוטנציאל המלא שלו בכל שלב בחיים.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net